

«Антикорупційні заходи стосовно осіб, які припинили перебування на публічній службі»

Існуючі обмеження та заборони антикорупційного спрямування, що встановлені чинним законодавством для діючих чиновників, спрямовані на забезпечення ефективного функціонування органів державної влади та запобігання можливим зловживанням державними службовцями, які для виконання посадових повноважень і реалізації функцій держави наділені широким спектром владних повноважень.

До кола таких обмежень Законом України «Про запобігання корупції»(далі – Закон), віднесено зокрема:

1. Використання службових повноважень чи свого становища в приватних інтересах(ст. 22 Закону);
2. Обмеження щодо одержання подарунків (ст. 23 Закону);
3. Запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними (ст. 24 Закону);
4. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності(ст. 25 Закону),
5. Обмеження спільної роботи близьких осіб(ст. 27 Закону).

Разом з тим, враховуючи специфічність антикорупційної сфери, засилля корупції в усіх без винятку сферах суспільного життя, діюче законодавство містить обмеження, навіть щодо осіб, які звільнилися з посад або припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування.

Таким чином, припинення трудових відносин та перехід службовця на іншу, не пов'язану з виконанням функцій держави роботу, не звільняє останнього від заходів спрямованих на запобігання корупції. Так, статтею 26 Закону передбачено, що після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування, особа має дотримуватись ряду обмежень, що мають запобігти виникненню конфлікту інтересів в діяльності колишніх посадових осіб, які працювали у приватному секторі, якщо така діяльність безпосередньо пов'язана з функціями, що особа виконувала в період перебування на посаді державної служби.

Так, особам, уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, зазначеним у п. 1ч. 1 ст. 3 Закону, які звільнилися або іншим чином припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, забороняється:

- 1) Протягом року з дня припинення відповідної діяльності укласти трудові договори (контракти) або вчинити правочини у сфері підприємницької діяльності з юридичними особами приватного права або фізичними особами - підприємцями, якщо особи, зазначені в абзаці першому цієї частини, протягом року до дня припинення виконання функцій держави або місцевого самоврядування здійснювали повноваження з контролю, нагляду або підготовки чи прийняття відповідних рішень щодо діяльності цих юридичних осіб або фізичних осіб - підприємців;
- 2) Розголошувати або використовувати в інший спосіб у своїх інтересах інформацію, яка стала їм відома у зв'язку з виконанням службових повноважень, крім випадків, встановлених законом;
- 3) Протягом року з дня припинення відповідної діяльності представляти інтереси будь-якої особи у справах (у тому числі в тих, що розглядаються в судах), в яких іншою стороною є орган, підприємство, установа, організація, в якому (яких) вони працювали на момент припинення зазначеної діяльності.

Варто вказати, що дані заходи спрямовані не тільки на мінімізацію ризиків використання на новій посаді отриманої службової інформації або інших можливостей своєї колишньої посади на службі, вони мають запобігти використанню діючим посадовцем владних повноважень в інтересах третіх осіб (опосередковано у своїх власних), тобто мінімізувати випадки, коли посадовець у неправомірний спосіб створює особливо сприятливі умови для установи, в якій планує працевлаштування після залишення публічної служби.

Характерною ознакою таких обмежень є визначений законодавством строк дії - один рік з моменту припинення служби. Вочевидь, зі впливом одного року вбачається втрата актуальності можливостей колишнього посадовця, що можуть нашкодити інтересам держави. З іншого боку, встановлення більш тривалого строку обмежень, суспільством сприйнялись би як надто жорсткі та негативно позначились би на привабливості проходження публічної служби.

Цікавим є питання відповідальності за порушення вказаних обмежень. Так, згідно ч. 2 ст. 26 Закону, порушення обмежень щодо укладення трудового договору (контракту) є підставою для припинення відповідного договору. Правочини у сфері підприємницької діяльності, вчинені з порушенням вимог цієї статті, також можуть бути визнані недійсними. Згідно ст. 172-8 КУпАП, суб'єктами адміністративної відповідальності за незаконне використання інформації, що стала відома у зв'язку з виконанням службових повноважень, є лише діючі службовці. Таким чином, в законодавстві

фактично відсутнє покарання за вказані порушення, встановлені тільки негативні правові наслідки щодо угод.

Закордонний досвід щодо попередженні конфлікту інтересів у діяльності колишніх посадовців також в своєму арсеналі має подібні обмеження з невеликими відмінностями. Так, в деяких країнах строк обмежень складає шість місяців, тоді як в інших його подовжено до п'яти років. В деяких країнах строк прямо залежить від залишеної особою посади, чим вища посада, тим довший строк заборони.

Підводячи підсумок, можемо стверджувати, що дані заходи стосовно осіб, які припинили перебування на публічній службі є слушними, втім через відсутність заходів юридичної відповідальності колишніх службовців, такі заходи швидше розраховані на сумлінність, високий рівень правової культури та добросовісність суб'єкта.

співробітник Головного територіального
управління юстиції у місті Києві
О.М. Лазько